

1. Сегрегацията като явление – история и настояще

1.1. Сегрегацията като научен, исторически и обществен проблем

1.1.1. Етимология на понятието „сегрегация“

Понятието „сегрегация“ произлиза от латинското „segregatio“ и означава „отделяне“ (Рей-Дебале Ж., Ален Рей 1996:2064).

До неотдавна думата „сегрегация“ влизаше в речника на политическата пропаганда. В смисъла, в който тази дума е станала част от терминологичния апарат на съвременната социология да се твърди, че има човешки общности, където не съществува сегрегация, е все едно да се каже, че има човешки организми, които нямат кръвно налягане. Сегрегация в този смисъл на думата съществува навсякъде и по всяко време, където живеят човешки общности.

Има обаче един същностен въпрос, на който трябва да отговорим, преди да преценим дали трябва нещо да се направи по въпроса. Той е дали основата на наблюдаваната сегрегация противоречи на общоприетите морални ценности. Например един от най-разпространените типове сегрегация в големите градове се основава на социалния статус и има за основа правото на собственост и правото на свободно придвижване, поради което този тип сегрегация не се счита за социален проблем освен в случаите, когато приема крайни форми или има социално нежелателни странични ефекти.

Случаят със сегрегацията, основана на антропологични различителни признаци като раса, етнос, език и други, е съвсем различен. Неприемлива за нас е тази сегрегация, в основата на която „стои идеята за превъзходство на доминиращата етническа група и култура спрямо по-малките групи, изразяваща се в изолиране на тези по-малки групи в определени райони или гета“ (Българска национална доктрина, 1997:18).

Сегрегацията на ромските деца в обособени училища по ромските квартали е съществуващ вид образователна сегрегация, която има своите исторически корени в близкото и по-далечно минало. За да се предприемат каквито и да било стъпки по посока на преодоляването ѝ обаче, трябва да се опознае добре процеса на нейното формиране и развитие, както и съвременното състояние на свързаните с нея образователни учреждения. Едновременно с това трябва много добре да се познават и пряко потърпевшите от нея – значителната част от ромската общност у нас, която населява обособени квартали в по-големите градове на България.

Неприемлива е сегрегацията, в основата на която „стои идеята за превъзходство на доминиращата етническа група и култура спрямо по-малките групи“